„ dum eſt naturale, quia ſtrictius obligat; Etſi probabilius contra-
„ rium doceant Fill. Suar. Vaſq. Leſſ. Lug. *d.*18. *n.*394. Hurt. Kon.
„ & alii. Unde talis ſaltem non tenebitur tacere id peccatum, ne
„ complicem infamet, niſi commode poſſit (quod *Lug.* extendit
„ etiam ad non complicem, ſine cujus manifeſtatione peccatum
„ explicari non poteſt) ideoque Confeſſario curandum, ne no-
„ minetur perſona, niſi ad pœnitentis directionem opus eſſet,
„ tunc enim infamia iſta non tanti æſtimatur, eamque ſibi im-
„ putet, qui peccavit; conferendum tamen eſt commodum
„ directionis cum infamia. Ratio ſupradictorum omnium eſt,
„ quia in his caſibus moraliter non poteſt fieri confeſſio materiali-
„ ter integra, Laym. *c.* 8. Fag. *p.* 1. *c.*3. v. Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *R.* 64.
„ & 131. & *p.*1. *t.*7. *R.*49. Leſſ. *l.*2. *c.*11. Tamb. *l.* 2. *c.* 9. §.2. ubi
„ docet, probabile eſſe, quod talis pœnitens propter ſolam con-
„ ſolationem, quam ſentit ab amico vel docto Confeſſario, poſ-
„ ſit ei confiteri, etſi alium habere poſſit.

ADDENDA.

1141 QU.155. *Quid præterea ſit notandum circa Confeſſionem formaliter integram?* R. §.1. Confeſſio ſaltem formaliter integra eſt de eſſentia Sacramenti: aliqua enim confeſſio eſt pars Sacramenti, uti docte evincit Silv. *p.*2. *in fine*, *Orat.* 1. non materialiter: ergo ſaltem formaliter integra. Hinc ſequitur eum, qui ſacrilege aut invalide eſt confeſſus aliquod peccatum, teneri illud iterum confiteri, quia talis confeſſio fuit nulla.

1142 §.2. A Confeſſione materialiter integra non excuſat præciſe infamia apud Confeſſarium incurrenda, quod merito certum eſſe dicit Eſparſa *q.*90. *art.*2. *ad* 3. quamvis enim inſtitutio Divina non obliget ad gravia onera Sacramento extrinſeca, tamen obligat ad intrinſeca, quale eſt confuſio propter proprium peccatum ſubeunda apud Confeſſarium; ſequitur enim per ſe ad manifeſtationem peccati ſui, quam præcepit Deus.

1143 §.3. Qui prudenter timet lapſum ſuum, ſi faciat longum examen circa peccata carnis, poteſt omiſſo diligentiori examine petere abſolvi, ſaltem uſquedum abſit hoc periculum; confitendo in ſpecie, quæ poteſt ſine periculo, tum enim eſt impotentia moralis confitendi integre, Spor. *n.*468. Tamb. *de Conf.* *l.*2. *c.*10. *n.*21.

1144 §.4. Quamvis multi doceant reticeri poſſe peccatum, ne manifeſtetur complex, uti inſinuabitur *n.* 1572. tamen Bonæſpei & Steph. *tr.*5. *d.*5. *n.*162. recte dicunt Confeſſarium poſſe interrogare pœnitentem, an ſit in occaſione proxima peccati, licet ita venturus ſit in notitiam complicis, per accidens enim eſt, quod hujus peccatum etiam manifeſtetur. Et ſecundum omnes cum Lugo *d.*16. *a n.*431. poteſt Confeſſarius cogere pœnitentem ad peccatum complicis, vel cujuſcumque alterius manifeſtandum illi, ad quem ſpectat ſcire & emendare, vel cavere periculum relapſus aut alienæ ſeductionis: ſed recte monet Mendo *d.*10. *q.*5. *n.*116. quod etiam dicam *n.*1752. non expedire, ut Confeſſarius ſe offerat ad talem manifeſtationem faciendam, nam per hoc fit Confeſſio odioſa ſaltem apud alios, unde ſi neceſſe ſit fieri, potius petat a pœnitente, ut extra confeſſionem de hoc ipſi loquatur, quod etiam ſuadet Lug. *n.*435.

1145 §.5. Uxores & matres ſæpe excuſantur, quæ peccata maritorum, & filiorum ſaltem indirecte tangunt apud Confeſſarium qui hos novit, id enim communiter faciunt ad neceſſarium conſilium petendum, vel ad leniendum ingentem dolorem, & alioquin nimis durum foret continuo adire novos Confeſſarios, videnturque mariti & filii, quia peccarunt agendo contra uxores, vel matres ſuas, excidiſſe jure ſuo ad illam famam retinendam, Steph. *t.*4. *d.*6. *n.*12. Conſulendum tamen eſt, ut quantum fieri poteſt, de alienis peccatis taceant, & ſe ſolas accuſent.

1146 §.6. Quando pœnitens defectu temporis non poteſt Sacerdoti confiteri niſi unicum peccatum, ſi habeat mortale tenetur mortale confiteri, qualecumque tandem, & non neceſſario graviſſimum, Illſ. *num.* 138. Similiter ſi confiteatur in genere ſoli Sacerdoti, tenebitur dicere, peccavi graviter, Illſ. *n.*139. Ratio utriuſque eſt, quia hoc ipſo quod poſſit dici mortale in ſpecie, vel ſaltem in genere, præceptum obligat, poteſtque illi ſatisfieri: ſed non obligat, ut unum dicam præ altero: ergo.

1147 §.7. Si quis cum cauſa reticeat peccatum, vel confiteatur in genere tantum, non tenetur de tali peccato non expreſſo elicere contritionem perfectam, uti dictum eſt *n.* 1139. An habens reſervata poſſit hæc reticere apud Confeſſarium non habentem poteſtatem in reſervata, & a ſolis aliis abſolvi, dicetur *n.*1599. Quomodo ille, qui dixit ſe velle generaliter confiteri, poſſit nihilominus aliqua reticere, dicetur *n.* 1183. & 1879.

1148 *Q.* 156. *Quid addendum ſit circa cauſas & modos dimidiandi confeſſionem vel abſolutionem?* R. ſeqq. §. 1. Confeſſio tum dicitur dimidiari, quando pars peccatorum exprimitur, & pars reticetur. Abſolutio tum dicitur dimidiari, quando pœnitens eſt quidem diſpoſitus ad abſolutionem omnium peccatorum, & Confeſſarius etiam poteſtatem habet abſolvendi ab omnibus, attamen ab omnibus non abſolvit, quia reſtringit intentionem ad aliqua tantum.

1149 §.2. Magnus concurſus pœnitentium non eſt cauſa ſufficiens dimidiandi confeſſionem, uti conſtat ex hac prop. 59. ab Innoc. XI. damnata, *Licet ſacramentaliter abſolvere dimidiate confeſſos ratione magni concurſus pœnitentium, qualis v. g. poteſt contingere in die magnæ alicujus feſtivitatis, aut indulgentiæ.* Unde nunc non eſt audiendus Gob. *tr.* 6. *num.* 479. dicens oppoſitum eſſe probabile.

1159 §.3. Lumbier apud Card. *in* 2. *criſi d.*38. *n.*14. etiam poſt damnatam illam propoſitionem putat adhuc cauſam dimidiandi confeſſionem ſufficientem eſſe, ſi in concurſu pœnitentium aliqui eorum non eſſent redituri ad confeſſionem, ſed melius contradicit Card. *a n.* 16. nam cum tales poſſint redire, ſi velint, quod ex malitia non ſint redituri, non facit neceſſitatem phyſicam aut moralem abſolvendi dimidiate confeſſos, alioquin etiam deberem abſolvere eum dimidiate confeſſum, quem præviderem nihilominus iturum ad Communionem, quamvis non abſolverem.

§.4. Idem Lumbier putat cauſam ſufficientem dimidiandi con- 1151
feſſionem eſſe, ſi pœnitens peregrinus bona fide accedat non ſatis examinatus, qui diſcedere ſtatim debeat, neque poſſit ob multitudinem confitentium ſatis examinari a Confeſſario: ſed neque hoc ſufficit, niſi accedat impoſſibilitas moralis integre confitendi, qualis eſſet, ſi pœnitens non eſſet capax ad examinandam conſcientiam, nec alias poſſit confiteri, & Confeſſarius, v. g. ob fatigationem non poſſet eum diutius examinare, tum enim dimidiate confeſſus poſſit abſolvi, Card. *n.*30.

§. 5. Si pœnitens rite diſpoſitus confeſſus ſit plura venialia, 1152
& Confeſſarius intendat eum ab aliquibus tantum abſolvere, valide abſolvetur ab his, & non ab aliis, quia poteſt unum remitti ſine altero, & hoc ſenſu valide dimidiabitur illa abſolutio venialium, hoc tamen eſt illicitum, ſitque injuria pœnitenti, qui poſita ex parte ſua diſpoſitione, & confeſſione talium peccatorum, jus habet ad abſolutionem adæquatam illorum.

§.6. Si pœnitens confeſſus ſit plura mortalia, & Confeſſarius 1153
intendat eum abſolvere ab aliquibus tantum, abſolutio erit invalida defectu intentionis, quia Chriſtus requiſivit talem intentionem in Confeſſario, vi cujus ſaltem indirecte poſſent remitti omnia mortalia; noluit enim unum mortale remitti ſine altero, quia voluit remitti per gratiam, quæ cum conſtituat ſimpliciter amicum & filium adoptivum Dei, pugnat cum quocumque mortali, quod reddit odibilem, & hoſtem Dei.

§. 7. Si pœnitens ſuo Superiori confeſſus ſit duo mortalia, u- 1154
num ipſi reſervatum, alterum ipſi non reſervatum: aut ſi confeſſus ſit ſolum reſervatum, eo quod Superior noluiſſet audire non reſervatum, ſi iſte Superior intendat directe abſolvere ab hoc ſolo reſervato, eumque remittat ad Confeſſarium inferiorem pro directa abſolutione ab altero non reſervato, valide quidem a Superiore abſolvetur a reſervato directe, & non a reſervato indirecte, probabilius tamen eſt cum Caſtrop. *tr.* 23. *pun.* 15. Lugo *d.* 20. *ſ.* 6. Dicaſt. *d.* 11. *n.*317. Averſ. *q.* 17. *ſ.* 9. Moya *d.* 1. *q.* 8. *n.* 18. aliiſque plurimis contra *S. Anton. Sot. Palud. Nav. Led. Caj.* & alios, hoc eſſe illicitum, nam imprimis ſi pœnitens illi confeſſus eſt etiam non reſervatum, videtur per confeſſionem factam, & acceptam acquiſiviſſe jus ad illius etiam abſolutionem, ideoque Suar. *d.*31. *ſ.*1. *n.*2. ſententiam Medinæ putantis eum licite ad inferiorem remitti, dicit eſſe improbabilem, imo putat non poſſe non abſolvi directe, quamvis de hoc dubitet Lugo *n.* 77. Deinde hoc ipſo quod ſuperior nollet audire alterum non reſervatum, peccaret, quia non videtur pro ſua libertate facere poſſe, ut ita dimidietur confeſſio, quæ de jure divino debet eſſe integra. Et cum confeſſio non poſſit, per ſe loquendo, eſſe dimidiata, multo minus abſolutio: poteſtas enim reſervandi nullum ſpeciale jus tribuit Superiori, ut alterutram dimidiet, maxime cum non videatur ordinarie occurrere rationabilis cauſa ſic dimidiandi, niſi forte in raro caſu, v. g. impoſſibilitatis audiendi reliqua. Neque enim ſufficit multitudo negotiorum, uti recte Arch. Silv. Victor. Suar. Vaſq. Tann. Laym. Fill. *t.*7. *n.*301. contra *Ric. Sot. Nav. Caj. Sa, Henr. Val. Tolet.* Itaque debet Superior vel audire, & abſolvere ab omnibus, vel pro omnibus remittere ad inferiorem, tollendo reſervationem, quod poteſt etiam extra Sacramentum, aut huic communicando poteſtatem abſolvendi etiam a reſervato. Quid autem fieri debeat vel poſſit, ſi pœnitens communicare debeat, & deſit Confeſſarius habens poteſtatem in reſervata dicetur *n.*1599.

*Q.*157. *Quid dicendum ſit de illo, qui Confeſſario ignoto confi-* 1155
tetur mortalia, & poſtea ordinario ſuo Confeſſario ſola venialia? R. de hoc dicetur *n.*1186.

Q. 158. *Quid addendum ſit circa abſolutionem moribundi, qui* 1156
jam dare non poteſt ulla ſigna pœnitentiæ? R. ſeqq. §. 1. Moribundus, quamvis nunc nulla dare poſſit ſigna pœnitentiæ, poteſt, & conſequenter debet ſub conditione abſolvi, ſaltem, cum reſciatur petiviſſe Confeſſarium aut voluiſſe confiteri, ita Auctor. opuſc.65. apud S. Th. *Tit. de Sacram. Unctionis* ſub finem, & ſequuntur omnes Societatis Auctores, teſte Gormaz *p.* 2. *nu.* 244. refertque Auctores 32. Dian. *p.*3. *t.*3. *R.*4. Averſ. *qu.* 10. *ſ.* 17. refert 34. Card. *in* 1. *criſi d.* 48. adhuc plures: & eſſe communem apud PP. Dominicanos, teſtatur *Caſulas* apud Moyam *d.*6. *q.* 1. *Probatur* ex Concilio Carthag. IV. can. 76. his verbis, *Is, qui Pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phrænεſim converſus fuerit, dent teſtimonium, qui eum audierunt, & accipiat Pœnitentiam.* Idem habetur ex Conc. Carthag. III. *Cap. ægrotantes* 75. *de Conſec. d.*4. Item in Conc. Arauſicano I. *can.*12. Et ita expreſſe ſtatuitur a S. Leone Papa *Cap. His qui cauſa* 26. *q.*6. Item a Rituali Romano *Tit. de Sacram. Pœn.* quod Rituale Paulus V. approbavit, & per expreſſam conſtitutionem, quæ eſt 85. apud Cherubinum, mandavit obſervari. Ideoque *Joan. Sanch.* apud *Moyam* dicit hanc ſententiam eſſe fere definitam ut *Vaſq.* & *Tolet.* vocant abſolute definitam a SS. Canonibus: *Nec obſtat* decretum Clem. VIII. de quo dicetur *n.* 1195. *nam* nihil dicit contra confeſſionem in abſentia factam, dummodo ſit ordinata ad abſolutionem a præſente habendam. Quod autem Clemens voluerit ejuſmodi moribundum abſolvi, imo dixerit ſe abſoluturum, ſi caſus ſe offerret, teſtati ſunt Card. Bellarm. & Archie-Epiſc. Armacanus apud Lug. *d.*17. *a n.*76. Accedit teſtimonium Patris Suar. apud Tann. *q.* 9. *n.* 16. qui ſcribit ſe ex ore Clem. VIII. & Pauli V. itemque ex ſententia multorum Cardinalium habere, non fuiſſe unquam mentem Pontificum damnare abſolutionem talis moribundi, quæ fieret a Sacerdote præſente: hinc certum videtur abſolvi debere ſub conditione. Ratio eſt, quia petendo Confeſſarium externe confeſſus eſt ſe peccatorem; in neceſſitate autem ſufficit confeſſio in communi, ſecundum dicta *num.* 620. Deinde ſufficienter confeſſus eſt Sacerdoti, quando alius ad Sacerdotem retulit iſtam ipſius confeſſionem, hic enim referens habet ſe, ac ſi moribundus ipſe feciſſet per litteras vel interpretem. Præterea probabiliter præſumitur eſſe diſpoſitus: ergo lex charitatis obligat Confeſſarium, ut proximo in extrema neceſſitate conſtituto ſubveniat, ſicut poteſt. Nec ideo fiet irreverentia Sacramento, nam Sacramenta ſunt inſtituta ad ſalutem hominum: ergo non eſt contra eorum reverentiam, ſed maxime eſt ſecundum eorum finem, ſi prout poſſunt, conferantur, ubi extreme periclitatur ſalus hominis. Deinde conditio ſalvat reverentiam Sacramenti, ſi enim moribundus non ſit capax, non fit Sacramentum. Denique proximi neceſſitas excuſat ab irreverentia, uti conſtat ex multis ſimilibus caſibus *in l.* 6. *p.* 1. *n.* 110. & 119. relatis. Videri poteſt etiam Rayn. *in Heter. T.*16. *ſect.* 1. *p.* 9. *a num.* 15.

1157 §. 2. Tenetur Sacerdos talem moribundum abſolvere, quamvis unicus fide dignus teſtetur illum petiviſſe Confeſſarium, vel dediſſe ſigna doloris, quia quando non agitur de præjudicio tertii, creditur uni teſti, Moya, & Averſa ſupra, Illſ. *n.* 140. Dian. *R.* 5. Eſcob. *l.* 15. *probl.* 51. Herincx *d.* 3. *n.* 70. aliique communiſſime: Imo fere omnes addunt cum Gormaz *n.* 258. ſufficere, ſi id teſtetur etiam infidelis vel hæreticus, quia cum ſint hoſtes hujus Sacramenti, præſumi non poteſt, quod falſo teſtentur in ordine ad hoc, ut Sacramentum fiat.

1158 §. 3. Idem dicendum eſt, quamvis teſtis hoc dixerit abſens a moribundo, ad quem ſolus Sacerdos accedat, ut tenent AA. graviſſimi, quorum 30. refert & ſequitur Moya *quæſt.* 2. ad quos accedunt Averſ. & Illſ. *ſupr.* Lug. *num.* 85. Eſcob. *probl.* 52. Gorm. *num.* 257. & 265. Platel. *num.*871. Gob. *t.*7. *num.*599. cum enim illa ægroti confeſſio fuerit facta ex intentione habendi abſolutionem a Sacerdote præſente, ſufficienter fuit ſacramentalis, & ſecundum ante dicta in neceſſitate ſufficit.

1159 §. 4. Idem dicendum eſt, licet teſtis hoc referens Sacerdoti non viderit aut audierit ipſe, ſed tantum habeat ex relatione alterius, Dic. Dian. Dian. & Illſ. *ſup.* Lugo *n.* 81. Eſcob. *probl.* 50. Moya *a num.* 6. parum enim ad rem facit, quod Sacerdos id mediate reſciat, cum ſatis ſit confeſſionem ſenſibilem a pœnitente eſſe poſitam, & directam ad abſolutionem a Sacerdote habendam, hocque nunc cognoſci a Sacerdote.

1160 §. 5. Idem dicendum eſt quamvis ſigna Pœnitentiæ, aut doloris fuerint tantum dubia, uti ſunt, quæ ſecundum ſe ſunt indifferentia, v. g. ſi viſus ſit tundere pectus, oculos ad cœlum tollere, aliquam imaginem devote reſpicere, quia in articulo mortis quilibet præſumitur deſiderare optimum ſuæ animæ remedium: ergo ſigna Pœnitentiæ, vel doloris in articulo exhibita cenſeri debent a pœnitente relata ad ſacramentalem abſolutionem. *Conf.* nam ſaltem dubium eſt: ergo in extrema neceſſitate conſtituto ſuccurrendum eſt, quantum ſuccurri poteſt. Et ideo probabiliter deducunt Moya *num.* 5. Boſco *num.* 170. Eſcob. *probl.* 47. contra *Laym. Lug. & Dian.* ſi Sacerdos poſt *confiteor* in Miſſa incidiſſet in apoplexiam, eſſe ſub conditione abſolvendum.

1161 §. 6. Si certum eſſet, quod talis ægrotus nullo ſigno externo manifeſtaſſet dolorem, adeoque non poſuiſſet ullam confeſſionem ſenſibilem, etiam certum eſſet abſolutionem illi dandam fore invalidam, quia confeſſio ſenſibilis eſt de neceſſitate Sacramenti, ſecundum dicta num. 669. Et ideo in Ordinatione pro ſtudiis Superioribus in Societate JESU inter ſententias Theologicas prohibetur, ne doceamus hanc 16. *Moribundus, etſi nullum ſignum det, aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec ſciat, nec prudenter putare poſſit præceſſiſſe ſenſibilem aliquam confeſſionem, abſolvi poteſt:* Unde a contrario.

1162 §. 7. Quia ſemper incertum eſt, an dolor non ſit ſufficienter manifeſtatus, adeoque an non aliqua confeſſio ſufficiens ſit facta, hinc quidquid contradicant Suar. Vaſq. Laym. Mald. Con. Regin. Turr. Lugo, Dian. Rayn. *num.* 17. Arr. *d.* 36. *num.* 34. aliique plurimi, probabile videtur, quamvis ægrotum non ſciatur ullum ſignum Pœnitentiæ, aut doloris dediſſe, adhuc poſſe abſolvi ſub conditione, ſaltem virtute aliarum actionum, quæ ſecundum opiniones, licet dubie probabiles, nomine confeſſionis venire poſſunt; nam plures quam 30. Auctores apud Vindicem Gob. *prop.* 1. *num.* 23. quorum aliquos ſtatim referam, dicunt quamdam confeſſionem eſſe, ſi quis hactenus vixerit chriſtiane, ſi Sacramenta frequentarit, &c. ideoque talem in ſubito caſu mortis abſolvendum eſſe. Hoc videtur expreſſe docere S. Auguſt. *t.* 6. *de adult. conjugiis lib.* 1. *cap. ult.* uti fuſe oſtendit Boſco *a num.* 131. idem docet S. Antoninus in Sacerdotali Romano, & Memoriali Confeſſariorum approbato a Greg. XV. cum eſſet Archi-Epiſcopus Bononienſis, uti ad longum refert Schild. *tract.* 6. *num.* 39. Eamdem ſententiam vocat nunc communem Moya *quæſt.* 4. pro qua adductis fuſe nominibus, locis, & verbis, refert graviores Auctores 16. qui eam abſolute tenent, item alios longe plures, qui defendunt ut probabilem, & ex præcepto charitatis in praxi tenendam, ad quos accedunt Gob. *n.* 601. Tamb. *de Conf. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 11. Baſ. *in Floribus v. Abſolutio num.* 13. Schild. *ſupr.* Eſcob. *prob.* 55. Carden. *ſupra*, Averſ. *ſeſſ.* 18. Herincx *a num.* 77. Boſco *ſect.* 9. *concl.* 6. Quarti *in Rubr. Miſſ. p.* 3. *tit.* 10. *num.* 3. *ſect.* 1. *dub.* 3. Arſd. *tom.* 2. *p.* 2. *tract.* 3. *cap.* 2. *num.* 5. Spor. *n.* 645. & apud hunc Bona gratia, Gorm. *num.* 262. Rationes ſunt, 1. quia probabile eſt illum moribundum habere voluntatem confitendi, cum quiſque præſumatur velle ſalutem ſuam, adeoque & hoc medium ſalutis; ſed etiam probabile eſt hanc voluntatem ſufficienter manifeſtatam eſſe ſaltem per vitam Chriſtiane ductam, ſecundum ante dicta, confeſſio enim etiam diu antecedens dolorem poteſt dolorem conſequentem ſufficienter reddere ſenſibilem, uti tenent graviſſimi Auctores *num.* 700. relati: quivis autem bene vivendo intendit ſibi prodeſſe, quantum poteſt: ergo intendit manifeſtare ſe velle abſolutionem a peccatis, quando maxime illa indigebit, & non poterit petere, adeoque pro illo articulo mortis: ergo. 2. Moribundus ille antehac eſt ſæpius confeſſus, ſed confitens habuit voluntatem ſaltem implicitam per illas confeſſiones acquirendi jus ad abſolutiones etiam plures ab aliis Sacerdotibus accipiendas de illis peccatis confeſſis, & indirecte etiam de aliis, ſi alioquin periclitaretur de ſalute, voluit enim per illas confeſſiones ſaluti ſuæ omni meliori modo eſſe conſultum: eſt autem probabile confeſſionem unam, ſi veniat ad notitiam plurium Sacerdotum, eſſe virtualiter multiplicem, & ſufficere ad plures abſolutiones, uti colligitur ex dictis *num.*647. Ergo probabile eſt ex vi confeſſionum antecedentium eſſe capacem novæ abſolutionis de peccatis olim confeſſis, per quam indirecte remittentur etiam poſtea commiſſa. 3. Et præcipue, quia videtur probabile quod ad abſolutionem validam ſufficiat dolor per ſignum externum manifeſtatus, licet Sacerdos clare illud ſignum non agnoſcat, dummodo ſaltem ſub dubio præſumat eſſe poſitum, uti docent *Averſa & Quarti* ſupra, qui addunt locum dubitandi adeſſe, quandocumque non conſtat oppoſitum. Ratio autem illius aſſerti eſt, quia manifeſtatio externa doloris eſt aliqua confeſſio externa peccati: ergo ſufficiet ad valorem abſolutionis. Jam vero in caſu poſito præſumi poteſt moribundum dare, vel dediſſe ejuſmodi ſigna externi doloris, ut notant iidem Auctores, aliique cum Gob. Marchant. Sporer *a num.* 647. neſcitur enim, an non utatur ratione, & ejuſmodi moribundi ordinarie dant externa aliqua ſigna, quibus forte manifeſtare volunt ſuum dolorem, ut innuit S. Thom. *in* 4. *diſt.* 22. *art.* 1. *quæſt.* 2. ad 3. his verbis: *Contritio, quæ videtur tantum interioris Pęnitentiæ eſſe, invenitur in Pęnitentia exteriori ſecundum quædam ſigna, quibus ſenſibiliter manifeſtatur vel aliis, vel ſaltem ipſi pęnitenti, qui dolorem ſenſibilem percipit in ſeipſo.* Ex his ſic conficitur argumentum.

Eſt gravis obligatio ex charitate, ut Sacerdos in extrema neceſſitate proximi operetur ex opinione probabili ſaltem aliorum, uti habet communis cum Moya *num.* 35. imo opinio etiam tenuiter tantum probabilis practicari debet, ſi alias proxime periclitaretur ſalus æterna proximi, uti tenent multi & graves auctores cum Sanch. Moya *a num.* 38. Vind. Gob. *num.* 27. Viva *in append. ad prop. damnatas* §. 11. quos ſecutus ſum *lib.* 1. *num.* 366. nec improbare audet Illſ. *num.* 146. quamvis acerrime ſtet pro oppoſita ſententia, nam periculum fruſtrandi Sacramentum pro ſalute humana inſtitutum, eſt minus malum quam periculum amittendæ æternæ ſalutis hominis: atqui hæc opinio eſt aliquo modo, & ſaltem tenuiter probabilis, ut ex dictis patet: ergo.

§. 8. Jam dicta extendunt Pont. Gormaz *num.* 265. aliique con- 1163
tra Boſco *num.* 172. etiam ad caſum, quo quis ſubito incideret in periculum mortis, quamvis antehac male vixiſſet: hinc etiam Eſcob. *probl.* 55. Spor. *ſupr.* & alii dicebant ſufficere, ſi conſtet fuiſſe chriſtianum, vel catholicum, quia ſi externe aliqua ſigna det, præſumi poteſt ſaltem dubie, quod faciat ex voluntate ſalvandi ſe, ideoque confitendi, vel manifeſtandi dolorem, hoc enim prudenter præſumitur, quod communiter contingit, ſed catholici in talem agonem lapſi communiter ſolent petere Confeſſarium, vel manifeſtare dolorem, prout poſſunt: ergo. Ex his infert Gorm. *num.* 266. citans Bonagratiam, licet aliquis actualiter peccando ſubito deſtitueretur ſenſibus, regulariter ſine abſolutione dimittendum non eſſe. Hinc etiam Tamb. Carden. & Stoz. *num.* 97. dicunt Chriſtianum in duello vel adulterio confoſſum, ſi ſuperſit aliquid temporis ante mortem, vix dimittendum ſine abſolutione: Et quæ contra hactenus dicta objici poſſent, ſolvunt Schild. *ſupr.* Moya *a num.* 36. Gormaz *a num.* 270. & fuſius Boſco *a num.* 119. Aliqua addam *num.* 1865.

§. 9. Certum eſt, ſi ille, qui fuit ægrotus, adveniente Sacer- 1164
dote ſit mortuus, non poſſe Sacramentaliter abſolvi, quamvis ante dediſſet ſigna Pœnitentiæ, uti habetur *Cap. Multiplex* 49. *de Pęnit. diſt.* 1. quia ibi non eſt amplius homo, neque anima illa eſt amplius in ſtatu viæ. Sacramenta autem ſunt inſtituta pro hominibus viatoribus. *Nec obſtat*, quod S. Thom. *opuſc.* 65. *Tit. de cautela in confeſſione habenda*, ſic ſcribat: *Si infirmus petit Pœnitentiam, & antequam Sacerdos veniat ad eum ſit mortuus, vel amiſerit loquelam, Sacerdos habeat eum pro confeſſo, & poſt mortem abſolvat eum.* Nam opuſculum illud non eſſe S. Thom. tenent nunc omnes communiter cum Moya *n.* 16. cujuſcumque autem ſit, ſic explicari debet, quod velit abſolvi, ut abſolvi poteſt, nempe a peccatis, ſi deſtitutus loquela ahuc vivat, aut ſi dubitetur de vita; ſi autem mortuus ſit, cæremonialiter a cenſuris, ut ſepultura, & communibus ſuffragiis Eccleſiæ non careat.

Objic. Aliqui Medici tenent animam rationalem manere unitam corpori etiam uno, vel altero quadrante poſt mortem vulgariter exiſtimatam: ergo Sacerdos ſuperveniens poſtquam aliquis ita eſt in propinquo tempore defunctus, tenebitur eum abſolvere ſaltem ſub conditione. Reſp. Si opinio illa per auctoritatem, vel rationem fiat alicui ſaltem dubie probabilis, c. ſeq. Oppoſitum autem hactenus putavi, & adhuc puto eſſe certum.

ARTICULUS III.

Quæ ſint reliquæ conditiones confeſſionis?

„ REſp. Præter integritatem ſunt hæ tres.
„ *Primo*: Ut ſit vocalis, ſcilicet ordinarie: idque propter 1165
„ uſum, & praxim Eccleſiæ graviter obligantem, niſi ſubſit juſta
„ cauſa, ut impotentia, ſive phyſica, ſive moralis, quæ ſi adſit,
„ poteſt fieri nutu, ſcripto, alioque ſigno, v. g. ſi quis ob anxie-
„ tatem loqui non poſſit; aut puella ſupra modum verecunda ali-
„ ter ſe non poſſit explicare, quam ſcripto, quo a Confeſſario le-
„ cto addat voce, de his me accuſo, Suar. Vaſq. Lug. Laym. *lib.*
„ 5. *t.*6. *cap.* 6. *n.* 3. Imo qui aliter non poteſt, tenetur juxta com-
„ munem ſententiam confiteri per nutus, aut ſcriptum, tempo-
„ re præcepti, etſi id, quoad ſcriptum, non admittant Navar.
„ Tolet. Sot. Val. Dian. extra articulum mortis, vid. Lugo *diſp.*
„ 15. *num.* 87. Similiter ſuadendum eſſe ſurdis, ut confiteantur
„ ſcripto (licet ad id non teneantur) ne ab aliis audiantur.
„ Eamdemque ob cauſam eos non interrogandos, niſi de plane
„ neceſſariis, ex Poſſ. docet Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 127. & *p.* 5. *t.* 6.
„ *R.* 5. *Unde reſolves hunc caſum.*

„ Is qui extra neceſſitatem, totam confeſſionem facit nutu
„ vel ſcripto, mortaliter peccat, ac conſequenter non abſolvi-
„ tur, Dian. *p.* 3. *tract.* 4. *R.* 127. ex Sylv. v. Fill. *tract.* 7. *cap.* 1.
„ Kon. *d.* 6. *dub.* 1. Suar. *d.* 21. *ſect.* 2. *num.* 5.

„ *Secun-*

„ *Secunda conditio*, ut ſit ſecreta, ideſt, ut fiat ſoli Sacerdoti, non quidem ex neceſſitate, ſed uſu Eccleſiæ. Publica autem, qualis in naufragio, prælio, hoſpitali, ubi alii adjacent, vel per interpretem fit, non obligat (ſaltem reſpectu peccatorum occultorum) niſi ex charitate ſui, eum, qui in articulo mortis dubitat de contritione, ac tum adhuc ſufficit ea confiteri, quæ minorem pariunt infamiam, Suar. Fagund. Dian. *R.* 129. *&c. Unde reſolves:*

„ Si quis peccata in prioribus confeſſionibus oblitus eſſet, non tenetur etiam in articulo mortis ea confiteri publice vel per interpretem; quia peccatorum oblitorum confeſſio tantum obligat ex præcepto poſitivo divino, quod in hoc caſu ceſſat, v. Laym. *cap.* 6. Dian. *R.* 128. & 129.

„ *Tertia conditio*, ut ſit vera. Quod requiritur eſſentialiter in materia ſubſtantiali, & neceſſaria, quia alias in re gravi deciperetur judex: neque eſſet confeſſio integra, ideoque irrita. Non tamen in materia libera: tum quia falſitas ſigni in accuſatione circa materiam acceſſoriam, non facit ſententiam irritam; tum quia talis tantum peccat venialiter, cum non ſit graviter injurus Sacerdoti, nec Sacramento, Navar. Suar. &c. *Unde reſolves*

„ I. Non eſt mortale, nec irritat Sacramentum. 1. Si in confeſſione mentiaris leviter, circa res non pertinentes, aut non neceſſarias ad Sacramentum, v. g. ſi hiſtoriam falſam narres, vel ſi neges veniale, vel mortale, quod non teneris confiteri. 2. Si falſo te accuſes de veniali, quod tamen mortale grave erit, ſi id facias non dando aliam materiam, cum ſic formam reddas irritam, & Sacramentum: niſi tamen facias ex ſcrupulo, perturbatione, Suar. Fill. *cap.* 4. Laym. *cap.* 8. Dian. *R.* 96.

„ II. Sacrilegium eſt, & abſolutio nulla. 1. Si mortale, quod confiteri teneris, & putas eſſe, neges, aut tegas, ne intelligatur, ut communiter docetur contra Sylv. 2. ſi mortale tibi falſo imponas; niſi tamen fiat ex ſimplicitate, ſcrupulo, &c. 3. ſi neges vel mentiaris circa peccata alias rite abſoluta, quando Confeſſarius, ut Judex, vel Medicus, de iis aliquid, ut neceſſarium ad præſentem confeſſionem, interrogat, Lugo *d.* 14. *a num.* 142. Tamb. *lib.* 2. *cap.* 10. §. 2. ſecus ſi ad præſentem confeſſionem non faciat. *Ibidem.*

ADDENDA.

1166 QUæſt. 159. *Quænam univerſim ſint conditiones bonæ confeſſionis?* Reſp. S. Thom. *in ſupplem. quæſt.* 9. *art.* 4. eas comprehendit his verſibus:

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda & diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

Harum qualitatum aliquæ ſunt neceſſariæ, aliæ ſunt ad bene eſſe confeſſionis, inquit S. Thom. cum quo ſic explicari poſſunt, 1. *Simplex*, ut nihil non neceſſarium, vel impertinens admiſceatur. 2. *Humilis*, ut fiat cum agnitione ſuæ miſeriæ, ſine fuco, vel ornatu verborum, item aperto capite, & flexis genibus, quorum unum ſi ſine cauſa rationabili omittatur, dicunt Auctores cum Eſcob. *lib.* 15. *probl.* 11. peccari venialiter. Huc etiam ſpectat, ut deponatur gladius, niſi pœnitens profiteretur malitiam pro tuenda fide, quod faciunt Melitenſes, & Teutonici, de his enim docet Jo: Sanch. *d.* 45. merito geſtare gladium in receptione Sacramentorum, ſed ſi etiam alii non deponant, nota *num.* 6. non fore peccatum, quamvis in his locis ſit conſuetudo diſponendi ad humilitatem, & majorem reverentiam. 3. *Pura*, ut fiat ex fine bono ſive recta intentione, 4. *Fidelis*, ut ſit ſine mendacio, & falſitate, itaut nec neget quod commiſit, nec affirmet quod non commiſit, & dicat certa pro certis, & dubia pro dubiis. 5. *Frequens*, ut ſæpe fiat. 6. *Nuda*, ut peccata clare manifeſtentur, non involvantur verbis dubiis, vel obſcuris, poſſitque intelligi, an veniale tantum, an vero mortale ſit contractum: ſæpe enim quamvis materia ſit levis, peccatum propter erroneam, vel dubiam conſcientiam fuit mortale, & e contra quando materia eſt gravis, propter defectum plenæ advertentiæ, vel conſenſus, peccatum fuit veniale tantum, & hoc tenetur dicere pœnitens, quia ex materia intelligi non poteſt. 7. *Diſcreta*, ſive prudens, ut neminem præter ſe accuſet. 8. *Libens*, imprimis ut non fiat ex metu humano, deinde ut pœnitens ſua ſponte dicat peccata, nec opus ſit per interrogationes extorqueri. 9. *Verecunda*, ut fiat imprimis verbis honeſtis, ita tamen ut ſpecies peccati intelligatur: deinde non proterve per modum jactantiæ. 10. *Integra*, ut nihil neceſſarium omittatur de quo jam ante ſatis eſt dictum. 11. *Secreta*, ut voce fiat ad aurem ſolius Sacerdotis. 12. *Lacrymabilis*, ut cum ſincero dolore & propoſito. 13. *Accelerata*, ut non diu differatur. 14. *Fortis*, ut propter verecundiam veritas non dimittatur, nec omittatur integritas. 15. *Accuſans*, ut fiat tanquam a reo coram Judice ex intentione abſolutionis, item ne peccata ſic excuſet, quaſi non ſint peccata, vel ut mortalia appareant dubia, aut venialia. 16. *Parere parata*, ut pœnitens paratus ſit obedire Confeſſario, tum in acceptanda pœnitentia quam injunxerit, tum in exequendis remediis peccatorum, quæ ſuggeſſerit. Poteſt videri Stoz. *lib.* 1. *p.* 3. *a num.* 28. ubi hæc omnia fuſe, & ad praxim accommodate explicat.

1167 *Q.* 160. *Quid notandum ſit circa finem malum, ex quo fieri poteſt confeſſio?* Reſp. §. 1. Si confeſſio fiat ex fine mortaliter malo, invalidatur Sacramentum, quia tum deeſt verus dolor ſaltem de iſto mortali, nec adeſt propoſitum cavendi omne mortale. Si autem fiat ex fine tantum venialiter malo, poterit quandoque invalidari Sacramentum, plerumque tamen manebit validum, uti habet communis cum Lug. *d.* 15. *num.* 226. Arr. *d.* 38. *num.* 47. Dic. *d.* 8. *num.* 81. Averſ. *quæſt.* 10. *ſect.* 5. Boſco *d.* 7. *ſect.* 7. *a num.* 97. contra *Sylv.* & alios paucos, qui putant tum ſemper invalidari Sacramentum, ſed jam oſtendetur oppoſitum, nam

1168 §. 2. Si fiat ex fine venialiter malo, v. g. vanæ gloriæ, hic actus imperans vanæ gloriæ poteſt ſe ita habere, ut efficaciter determinet ad actum imperatum eſſentialiter a ſe dependentem pro eodem inſtanti ponendum: & in hoc caſu actus imperatus non habet propriam libertatem, vel moralitatem diſtinctam a libertate, vel moralitate actus imperantis, conſequenter ſi intentio confitendi concepta ex fine vanæ gloriæ efficaciter imperaret dolorem de peccatis pro eodem inſtanti ponendum, hic dolor tantum haberet libertatem, & moralitatem illius actus imperantis, qui eſt peccaminoſus: ergo dolor ille non eſſet actus bonus: ergo nec ſupernaturalis: ergo nec ſufficiens pro Sacramento Pœnitentiæ: ergo tale Sacramentum eſſet invalidum. Hoc tamen raro continget, quia intentio confitendi raro imperat dolorem pro eodem inſtanti, quo primo eſt illa intentio, pro ſequente autem tempore, quamvis dolor poſtea ſit effectus illius intentionis, tamen eſt effectus contingenter ſecutus, quia potuiſſet revocari illa intentio, & actus doloris non poni.

§. 3. Quamvis ita præceſſerit, aut etiam adhuc comitetur actus 1169
vanæ gloriæ imperans confeſſionem, tamen ſi dolor de aliis peccatis imperetur etiam ab alio actu honeſto, v. gr. ab intentione juſtificationis, dolor imperatus, & ita contingenter ſequens ad intentionem vanæ gloriæ poterit habere ſuam propriam libertatem, & bonitatem intrinſecam, non enim procedet intrinſece ex illo fine vanæ gloriæ, ſed ex proprio ſuo motivo, v. g. turpitudinis peccati: ergo poterit eſſe intrinſece honeſtus, ſupernaturalis, & ſufficiens ad valorem Sacramenti, cum peccatum illud veniale vanæ gloriæ non pugnet cum efficaci dolore de aliis peccatis, nec cum gratia per Sacramentum cauſanda. Et dicendum eſt ita fieri, ſi v. g. adoleſcentes confiteantur, ut cenſeantur pii ſodales, ut placeant ſuis Magiſtris, &c. ſi enim hoc non dicatur, cogemur dicere omnes ejuſmodi confeſſiones eſſe mortaliter ſacrilegas.

Objic. 1. S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 19. *art.* 6. *ad* 2. ait: *voluntas non* 1170
poteſt dici bona, ſi ſit intentio mala cauſa volendi: ſed in noſtro caſu intentio mala erit cauſa volendi dolorem: ergo dolor non poterit eſſe bonus. Reſp. Tantum vult volitionem, quæ pro fine, & motivo habet aliquid malum, non poſſe eſſe bonam, hinc ſtatim ſubjungit, *qui enim vult dare eleemoſynam propter inanem gloriam conſequendam, vult id, quod de ſe eſt bonum, ſub ratione mali*, hinc patet, quod non loquatur de caſu noſtro, nam, ſecundum dicta, volitio, quæ eſt dolor, non habet pro fine, vel motivo vanam gloriam, ſed pro fine habet juſtificationem, & pro motivo turpitudinem peccati.

Objic. 2. Dolor ille habebit a motivo vanæ gloriæ, quod exi- 1171
ſtat: ergo non erit honeſtus. R. n. conſ. ſicuti ſi Superior ex mei odio mihi imperet orationem, mea voluntas orandi habet a motivo odii, quod exiſtat, ſed non ideo eſt in ſe inhoneſta.

Inſt. 1. Actus ille imperans vanæ gloriæ habebit initium ex nobis, & dolor habebit initium ab actu illo imperante malo: ergo dolor habebit initium ex nobis: ergo non erit ſupernaturalis. Reſp. n. ſecundam partem ant. ſicuti enim ſi ideo, quia peccavi, velim elicere dolorem, dolor meus, quamvis præſupponat peccatum, & occaſione illius fiat, non ideo habet initium a peccato vel ex nobis, ſed a gratiis actualibus partim illuſtrantibus intellectum, partim moventibus voluntatem ad dolorem ponendum, ita & hic; gratiæ autem illæ, quæ ſunt initium doloris, cauſant actum honeſtum, quo imperatur dolor ex fine juſtificationis, & per accidens præceſſit vel comitatur actus vitiatus ex motivo vanæ gloriæ, qui non conſtat honeſtati intrinſecæ, & ſupernaturalitati doloris.

Inſt. 2. Actus intrinſece bonus non poteſt imperari ex malo fine: ſed dolor debet eſſe actus intrinſece bonus: ergo non poteſt imperari ex malo fine. Reſp. Actus intrinſece bonus non poteſt imperari ex malo fine, qui ſit eſſentialis, & intrinſecus actui imperato, c. ſi finis malus ſit actui imperato accidentalis, & extrinſecus, n. actus enim intrinſece bonus per reſpectum ad ſuum finem intrinſecum, & ad ſua motiva honeſta poteſt per accidens denominari extrinſece malus ex fine actus imperantis, a quo dependet, non tamen procedit ex illius fine, neque in hunc illius finem tendit, ſicuti oratio, quam Superior mihi imperat ex fine malo, eſt bona intrinſece, ſed denominatur extrinſece mala ab imperio Superioris, ex cujus fine non procedit, ſed ex alio ſibi proprio, & honeſto, v. gr. colendi Deum. Eſſe autem extrinſece denominative malum nihil aliud eſt, quam eſſe malum in cauſa ſive procedere a cauſa mala, quod non obeſt bonitati ipſius intrinſecæ, ſic enim cauſa Incarnationis de ſe bonæ fuit peccatum Adami.

Objic. 3. Si actus malus poſſit imperare bonum, ergo actus 1172
bonus etiam poterit imperare malum. Reſp. n. ſeq. quia bonum eſt ex integra cauſa, malum ex quolibet defectu, uti ex S. Dionyſ. habet S. Thom. 1. 2. *quæſt.* 18. *art.* 4. *ad* 3. *& quæſt.* 20. *art.* 2. *O.* ergo hoc ipſo quod actus aliquis imperet actum malum, habet finem, & objectum malum: ergo eſt malus; ex hoc autem, quod actus aliquis pro fine, & objecto habet actum bonum, non ſequitur eſſe bonum, quia aliunde ex motivo, vel circumſtantia poteſt eſſe vitiatus, uti conſtat ex dictis.

Inſt. 1. Si bonum ſit ex integra cauſa, ergo hic dolor imperatus per actum, cujus motivum eſt vana gloria, non erit bonus, quia non erit ex cauſa bona. Reſp. Ergo hic dolor non erit bonus in ſe, & formaliter, n. non erit bonus extrinſece, & denominative in illa cauſa, quæ eſt intentio vanæ gloriæ, c. ſeq. ſed hoc non obeſt bonitati illius intrinſecæ, uti conſtat ex dictis.

Inſt. 2. Elicere dolorem ex malo fine imperatum eſt cooperari malæ intentioni imperantis: ergo eſt peccatum. Reſp. Eſt cooperari formaliter ſive intendendo eumdem malum finem, n. materialiter, & non intendendo illum malum finem, ſed alium honeſtum, nempe juſtificationem, c. ant. & n. c. nam ex dictis *lib.* 2. *a num.* 250. certum eſt ſæpe honeſtum eſſe materialiter cooperari actioni malæ.

Objic. 4. Quando intentio finis eſt mala, electio medii eſt 1173
etiam mala: ergo quando actus imperans eſt malus, actus imperatus etiam eſt malus. Reſp. n. conſ. electio medii eſt propter utilitatem medii ad finem: ergo intrinſece intendit illum ipſum finem malum, quem intendit intentio: ergo ſi intentio finis ſit mala,

mala, etiam electio medii eſt mala. E contra actus imperatus non neceſſario intendit omnem finem, quem intendit aliquis actus imperans, uti conſtat ex dictis.

Inſt. Finis intentionis hic eſt malus, nempe vana gloria, ſed dolor, & confeſſio ſunt veluti electio medii ad iſtum finem, cum per confeſſionem comparanda ſit vana gloria: ergo. Reſp. n. min. nam idem actus imperans eſt intentio vanæ gloriæ, & electio doloris, ac confeſſionis tanquam medii ad obtinendam vanam gloriam: hinc dolor, & confeſſio ſunt tantum hoc, quod eligitur in ordine ad vanam gloriam, ipſa autem non ſunt electio vanæ gloriæ, nec pro fine ſuo intrinſeco habent vanam gloriam, ſed juſtificationem, & per accidens, ac plane extrinſecum ipſis eſt, quod ad alium finem referantur ab actu imperante malo.

1174 *Objic.* 5. Eſt mortalis irreverentia intendere Sacramentum ex fine quamvis venialiter tantum malo. Reſp. n. aſſ. eſt enim improbabile inquit Arr. *n.* 45. hoc ipſo peccari mortaliter, quod aliqua actio ſacra ordinetur ad finem malum, quamvis enim in hoc ſit aliqua inordinatio, ſi tamen hic finis ſit tantum venialiter malus, non poteſt refundi malitia, niſi venialis, quia finis non poteſt per ſe loquendo, dare electioni majorem malitiam, quam in ſe habeat, hinc etiam communicare ex vana gloria non poteſt eſſe niſi veniale.

Hactenus dicta poſſunt videri fuſiſſime deducta apud Lugo *d.* 15. *ſect.* 9. & 10.

1175 *Q.* 161. *Quid addendum ſit circa fidelitatem, & ſinceritatem in confeſſione obſervandam?* Reſp. ſeq. §. 1. Mentiri in confeſſione eſt non tantum contra veracitatem, ſed etiam contra religionem, adeoque ſacrilegium, quia eſt irreverentia contra Sacramentum vel ejus auctorem, quæ poteſt eſſe gravis, vel levis, uti habet communis cum Suar. *d.* 22. *ſect.* 10. *num.* 3. & Illſ. *num.* 61. E contra mentiri in confeſſionali quidem, ſed ante confeſſionem vel poſt abſolutionem, non ideo eſt ſacrilegium, quia hoc mendacium non afficit Sacramentum, Gob. *t.* 6. *num.* 545. Illſ. *num.* 60.

1176 §. 2. Qui mentitur circa materiam neceſſariam confeſſionis vel negando mortale, quod fecit, vel affirmando mortale, quod non fecit, peccat mortaliter, quia ſic mentiens, vel non confitetur integre, vel ſaltem decipit Judicem in re gravi ſpectante ad ſubſtantiam judicii, conſequenter tollit a Sacramento veram rationem judicii: ergo committit irreverentiam gravem, Suar. *n.* 11. Gorm. *p.* 2. *num.* 150. quod Lug. *d.* 16. *num.* 100. merito dicit eſſe certum, ſi neget mortale, quod fecit. Et idem certum eſſe dicunt Averſa *ſect.* 10. *quæſt.* 5. & Tamb. *de conf. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 39. ſi affirmet mortale, quod non fecit. Si autem mortale, quod non fecit, dicat ſe quidem feciſſe, ſed antehac eſſe confeſſum, quamvis Lugo *d.* 14. *num.* 125. Dic. *d.* 8. *num.* 57. Averſ. *ſupr.* adhuc dicant fore mortale, quia mendacium grave cumulat novo mendacio, tamen probabiliter contradicunt Tann. & Boſco *ſect.* 7. *num.* 164. quibus favet Arr. *d.* 31. *num.* 62. hoc ipſo enim, quod addat ſe antehac confeſſum, jam non vult ſuper illud cadere ſubſtantiale judicium Confeſſarii, ſed vult judicari de illo tanquam de materia libera, in quo judicio, quamvis erret Confeſſarius, errat circa materiam non neceſſariam confeſſionis, & de qua non eſt opus hic, & nunc ipſum judicare; ſi autem fingat mortale, & nihil addat, ſed illud quaſi primo confiteatur, decipit judicem in materia, quam ex modo confitendi ſignificat eſſe neceſſariam.

1177 §. 3. Qui mentitur circa materiam non neceſſariam confeſſionis, vel negando veniale, quod fecit, vel affirmando veniale, quod non fecit, vel mentiendo circa peccata etiam mortalia alias rite confeſſa, aut quæ hic, & nunc non tenetur confiteri, peccat tantum venialiter, dummodo abſolutioni ſubjiciat aliam materiam ſufficientem, de qua habeat ſincerum dolorem & propoſitum, Suar. Vaſq. Arr. *num.* 55. Lug. *diſp.* 16. *num.* 99. Caſtrop. *t.* 23. *p.* 10. *num.* 4. Dicaſt. *num.* 51. Gorm. *ſupr.* Illſ. *num.* 61. Stoz. *lib.* 1. *p.* 3. *num.* 34. quod Tamb. *num.* 43. dicit eſſe certum: eſt autem contra *S. Bonav. Caj. Palud. Ledeſm. Arm.* & alios, qui putant fingere veniale in confeſſione ſemper eſſe mortale, ſed ratio noſtra eſt, quia licet ſit aliqua irreverentia, tamen non probatur eſſe gravis, cum non tollat rationem veri judicii reſpectu ſubſtantialium, & Confeſſarium decipiat tantum in materia libera, ſine qua poteſt eſſe valor Sacramenti. Hinc ſequitur contra Dicaſt. *num.* 61. ſi quis confiteatur mortale antehac rite confeſſum, quamvis de hoc non doleat, dummodo doleat de aliis, quæ confitetur, non peccaturum mortaliter. Idem certum eſſe dicit Tamb. *num.* 44. ſi neget mortale rite confeſſum, nec faciens ad præſentem confeſſionem. *Dixi*, dummodo abſolutioni ſubjiciat aliam materiam ſufficientem, nam ſi nihil confiteretur præter veniale fictum, peccaret mortaliter non ratione mendacii, ſed quia faceret abſolutionem eſſe irritam, utpote carentem debita materia, uti notant omnes communiſſime cum Gob. *num.* 541. Stoz. *num.* 34. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 96. contra Phil. Fabrum.

1178 §. 4. Mortale eſt confiteri mortale dubium tanquam certum, vel certum tanquam dubium, item confiteri determinatum numerum mortalium pro dubio, aut dubium pro determinato, aut majorem quam reipſa putes eſſe, quia corrumpis judicium in re gravi, quamvis aliquando excuſet bona fides, & ignorantia ſecundum dicta *num.* 922.

1179 §. 5. Si confitearis mortale, & dicas te illud antehac confeſſum eſſe, cum tamen non ſis confeſſus, aut te non eſſe confeſſum, cum tamen ſis confeſſus, Dicaſt. *d.* 9. *num.* 147. dicit te peccare tantum venialiter, quia explicas totam malitiam peccati: quod autem ſis, vel non ſis confeſſus, non tenet ſe ex parte peccati, ſed tantum ex parte tua, nec immutat peccatum in ſe. E contra Tamb. *cap.* 1. *num.* 6. Boſco *a num.* 183. dicunt eſſe mortale, quia licet hoc non immutet peccatum phyſice, tamen immutat moraliter, & directe pervertitur judicium Confeſſarii circa materiam notabilem confeſſionis: quod enim erat materia neceſſaria, dicis eſſe liberam, & quod erat libera, dicis eſſe neceſſariam: ergo eſt aliquid moraliter ſe tenens ex parte peccati explicandi: ergo ſicuti pecca mortaliter ſecundum omnes cum *Caſtr.* ſupra, qui confitens mortale dicit eſſe veniale, aut confitens veniale dicit mortale, ita & hic. Et quidem ſi dicas te confeſſum eſſe, quando confeſſus non es, merito cum Caſtr. tenet Illſ. *num.* 119. ac videntur certo evincere illa, quæ fuſe adfert Moya *d.* 1. *quæſt.* 3. §. 2. ideoque Leand. apud eumdem *num.* 17. dicit hoc eſſe certiſſimum. Si autem mortale alias confeſſum dicas non eſſe confeſſum, probabiliter videtur loqui Dicaſt. ſecundum dicta num. 1177.

§. 6. Si confitearis peccatum antehac confeſſum, non eſt opus 1180
hoc exprimere, dummodo non neges te eſſe confeſſum, *Suar. Sanch. Con.* aliique communiſſime cum Moya *num.* 18. contra *Turr.* & alios. Ratio eſt, quia confiteris totam malitiam, quæ eſt ex parte objecti, prout ſemper manet materia confeſſionis. *Nec obſtat*, quod peccatum remiſſum plus differat a non remiſſo quam veniale a mortali, ſit autem obligatio exprimendi, an ſit veniale an mortale; *nam* ſi argumentum valet, ergo etiam in prima confeſſione exprimere debes, ſi fueris de illo contritus, tum enim, etiam eſſet remiſſum, hoc autem nemo dicit: Itaque eſſe veniale, vel mortale, eſt ſubſtantia peccati ex parte objecti, hinc debet exprimi; eſſe autem confeſſum vel non confeſſum eſt circumſtantia ex parte pœnitentis, de qua non neceſſario judicare debet Confeſſarius.

§. 7. Si confitearis mortale antehac non confeſſum, te tene- 1181
ri hæc exprimere docent Thom. Hurt. Bonæſp. Caſtrop. *num.* 8. & acerrime Moya §. 2. item Turr. vocans oppoſitum pernicioſum, & improbabile, tum quia hoc plurimum facit ad formandum judicium de ſtatu pœnitentis, & ad imponendam pœnitentiam, tum quia alias confeſſio non erit verecunda, quæ tamen duo Trid. *ſeſſ.* 14. *de Pœn. cap.* 5. requirit ad hoc Sacramentum. Oppoſitum tenent Bonac. Homob. Verric. Dian. Lug. Dicaſt. Amic. Tamb. *num.* 1. Arr. *num.* 19. Boſco *a num.* 173. Averſ. *ſect.* 2. §. *Rurſus*, Gob. *t.* 7. *num.* 585. Illſ. *num.* 118. dicentes poſſe confiteri præſcindendo ab hoc, quamvis prævideat Confeſſarium putaturum eſſe antehac confeſſum, dummodo ex vi confeſſionis non inducat in illum errorem, ſed tantum permittat: Et *Lugo* dicit *Turr.* ſine fundamento exceſſiſſe in illa cenſura, *Arr.* dicit graviſſime erraſſe. Addunt Suar. Con. Sanch. Dicaſt. *num.* 294. eum, qui confitetur peccatum, de quo dubitat, an antehac ſit confeſſus, non teneri dicere ſe dubitare, an ſit confeſſus, uti nec quod commiſerit ante, vel poſt ultimam confeſſionem. *Ratio* horum omnium eſt, quia quod fuerit confeſſus, vel non, quod commiſerit ante, vel poſt ultimam confeſſionem, non immutat malitiam peccati, quam totam explicat, nec opus eſt Confeſſarium de iſtis poſitive judicare, ſed abſolvere debet peccatum, ac ſi nunquam fuiſſet confeſſus, & quamvis recenter eſſet commiſſum; id enim cenſetur velle pœnitens, hoc ipſo quod non dicat ſe antehac eſſe confeſſum, verecundiam autem debitam & ſufficientem habet hoc ipſo, quod dicat ſe tale peccatum commiſiſſe. *Nec obſtat*, quod pœnitens teneretur iſta fateri, ſi Confeſſarius interrogaret, *nam* teneri negat Dicaſt. *num.* 147. & idem inſinuat Arr. *num.* 21. hoc tamen conceſſo, non ſequitur pœnitentem teneri ſua ſponte hoc dicere, ſicuti ſecundum dicta *a num.* 968. non teneor ex me dicere, an habeam conſuetudinem peccati, quod confiteor, quamvis tenear fateri, ſi interroger, hinc

§. 8. Averſa §. *Similiter*, Dian. *p.* 11. *tract.* 6. *R.* 22. Dicaſt. 1182
num. 149. Tamb. *num.* 2. Illſ. ſupra aliique Auctores ſecundæ ſententiæ inferunt contra *Martinon & Auctores* reliquos primæ ſententiæ, illum non peccare, qui dicit ſe velle confiteri generaliter, & peccatis confeſſis miſcet nova nunquam confeſſa, tacendo nunquam eſſe confeſſa, nam per illa verba, *volo confiteri generaliter*, non dicit ſe velle confiteri ſola peccata antehac confeſſa, ſed illa, quæ fecit in vita, ſive ſint nova, ſive antiqua, & hanc ſententiam vocat merito longe communiorem Lohn. *de Conf. p.* 2. *cap.* 12. §. 2. *quæſt.* 10. dicitque ſecure practicari. In utroque tamen caſu excipiunt omnes. 1. Si inter nunquam confeſſa eſſet reſervatum, a quo abſolvere non poſſet hic Confeſſarius. 2. Si ſpecies peccati nunquam confeſſi aliter non intelligeretur, v. g. quia recenter emiſit votum caſtitatis, & peccatum contra caſtitatem intelligeretur, quaſi factum ante votum. 3. Si Confeſſarius alioquin ſine alia juſta cauſa eſſet impoſiturus pœnitentiam longe minorem, & improportionatam, quia male ſupponeret omnia antehac expiata eſſe, tum enim per accidens eſſet obligatio diſtinguendi non confeſſa a confeſſis, aut ſaltem petendi majorem pœnitentiam; hinc ordinarie ſemper expedit diſtinguere non confeſſa a confeſſis, etiam ideo, quia circa nunquam confeſſa communiter diligentius interrogare debent Confeſſarii, ut bene explicetur ſpecies & numerus, quod ordinarie ſupponitur factum eſſe circa confeſſa.

§. 9. Si quis dixiſſet ſe velle confiteri generaliter de tota vi- 1183
ta, & ſponte omitteret aliqua mortalia antehac rite confeſſa, certum eſt, inquit Arr. *num.* 23. non ideo peccaturum mortaliter, quia ſi mentitur, hoc non fit in materia neceſſaria confeſſionis: ſi autem tantum dixiſſet ſe velle confiteri de tota vita, non ideo nequidem ſub veniali teneretur confiteri omnia, tantum enim ſignificavit, ſe velle aliqua ex ſingulis partibus vitæ. Quod ſi initio voluiſſet, & dixiſſet ſe velle generaliter confiteri omnia de tota vita, poſtea autem ex rationabili cauſa ſuperveniente omitteret aliqua, etiam non peccaret nequidem venialiter, quia tantum mutaret priorem voluntatem, quam non tenebatur retinere, nec tenetur illius mutationem manifeſtare Confeſſario, Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 86. Si tamen initio hoc dicens habuiſſet voluntatem reticendi aliqua mortalia, communior ſententia eſt cum Lug. *num.* 56. fore mendacium, ſed veniale tantum, quamvis Tamb. *num.* 7. Stoz *ſupra*, Dicaſt. *num.* 163. adhuc excuſent ab omni peccato, quia ſenſus illorum verborum videtur eſſe accommodus, ſcilicet quod vellet confiteri omnia, prout ipſi videretur, vel prout placeret, & ita videntur verba illa intelligere Confeſſarii; ſicuti enim non ideo teneretur confiteri omnia etiam venialia, ita nec mortalia.

§. 10. Dicere unum individuum phyſicum peccati pro alio non 1184
invalidat confeſſionem, uti recte cum aliis Moya *quæſt.* 2. dummodo ſit eadem malitia moralis in utroque: hinc dicere ſe occidiſſe anno præterito, cum ſciat ſe occidiſſe hoc anno, eſt tantum veniale

niale mendacium, Arr. *num.* 22. Boſco *a num.* 186. Quod verum eſt, etiam in ſententia identificante actionem cum ſua duratione, quidquid contradicant Dicaſt. *a n.* 150. quia quamvis duo illa homicidia in eſſe phyſico diſtinguantur, tamen ſunt moraliter idem, nec notabiliter ideo immutari debet judicium Confeſſarii, quod fertur non ſecundum ſpecies entis, ſeu naturæ, ſed ſecundum ſpecie mortis, inquit recte Suar. *d.* 22. *ſect.* 2. *num.* 3. totam autem moralitatem expreſſit, quæ erat occidiſſe, occidiſſe autem hoc, vel præterito anno non erat materia neceſſaria confeſſionis. Idem eſt, ſi dicat occidiſſe Petrum, cum ſciat ſe occidiſſe Paulum, inquit *Moya*, & *Boſco* ſupra contra *Lugo*, *Tamb.* & *Leandrum*, quia ſolum homicidium erat materia neceſſaria, quod autem eſſet Petri, aut Pauli, non erat neceſſarum exprimere. Idem eſt, ſi dixerit ſe occidiſſe gladio, cum ſciat ſe occidiſſe cultro, hoc enim diverſificat peccatum in eſſe moris, Con. *d.* 7. *dub.* 2. Hinc qui dicit ſe peccaſſe cum *Caja*, licet poſtea recordetur fuiſſe *Titiam*, non ideo tenetur quidquam repetere, uti omnes fatentur. Excipe ſemper, niſi ratione diverſitatis phyſice accederet alia ſpecies, vel malitia moralis, v. gr. ſi Paulus occiſus fuiſſet Sacerdos, non autem Petrus, ſi Titia corrupta fuiſſet cognata, non autem Caja, & ita de ſimilibus.

1185 §. 11. Si quis in confeſſione mentiatur in re gravi non pertinente ad confeſſionem, v. g. ſi in re falſa graviter detrahat proximo, aliqui putant non addi ſpeciem ſacrilegii, cum non ſit in re ſpectante ad confeſſionem, ſed certum eſt ideo eſſe ſacrilegium, quia per actuale mortale abſolutio redditur irrita.

1186 §. 12. Victoria putavit illum, qui prius alteri confitetur mortalia, & poſtea ſuo ordinario Confeſſario ſola venialia, invalide confiteri, & eo etiam inclinat *Sylv.* quia talis videtur in re gravi committere hypocriſim, & reale mendacium, dum ſic confitendo æquivalenter dicit ſe ab ultima confeſſione illi facta commiſiſſe ſola venialia: ſed Suar. Con. Laym. Henr. Raynaud. Lug. *num.* 57. Caſtrop. *num.* 10. Dicaſt. *num.* 164. Dian. *R.* 133. Burgh. *cent.* 2. *caſu* 79. Gormaz *num.* 151. & reliqui omnes, teſte Arr. *num.* 23. melius dicunt, per ſe loquendo, id eſſe licitum, utitur enim jure ſuo, & quod Confeſſarius decipiatur, hoc permittit: Imo licet a ſuo Confeſſario interrogatus diceret ſe ab ultima confeſſione ipſi facta non commiſiſſe mortale, *Rayn.* putat nullum fore peccatum, ſi ſubintelligat, *ut tibi fateri tenear.* Boſco *n.* 171. putat ſaltem fore veniale tantum, cum ſit circa materiam non neceſſariam hujus confeſſionis: recte tamen addit melius eſſe ſincere totam conſcientiam ordinario Confeſſario aperire, hinc Lugo *d.* 15. *num.* 184. dicit regulariter eſſe vituperabile ita mediate confiteri uni, & alteri: Caſtr. dicit timendum, ne incognitos Confeſſarios quærendo ſalutem animæ amittat: putatque cum Dicaſt. *d.* 8. *num.* 89. in eo intervenire aliquid vanitatis, vel ſimilis affectus: & communiter ſignum eſt animi non ſatis diſpoſiti ad emendationem, pro qua medium optimum eſt adire, & ſequi unum Confeſſarium. *Dixi*, per ſe loquendo, nam ſi pœnitens ideo faceret, quia eſſet in proxima occaſione peccandi ordinario Confeſſario nota, quam nollet, vel difficillime vellet deſerere; aut quia aliunde timeret ſibi ab illo negandam abſolutionem; aut ſi prævideret ſibi defuturum conſilium neceſſarium ad cavendos relapſus, invalide confiteretur, quia non eſſet paratus præſtare id, ad quod juſte obligandus eſſet. Quod ſi ſuo ordinario prius confiteretur ſola venialia, & poſtea alteri mortalia, patet primam confeſſionem fore ſacrilegam defectu integritatis. Et occaſione hujus caſus monent recte Auctores, Confeſſarios non debere ita arctare pœnitentes, ut ſibi ſolis confiteantur, de quo plura dicam *num.* 1772.

1187 §. 13. Si quis nolens confiteri, ingrediatur confeſſionale, ſimulando formaliter, ideſt, intendendo, ut videntes judicent illum velle confiteri, eſt reale mendacium, & peccatum veniale, ſecundum dicta *lib.* 6. *p.* 1. *num.* 151. Si autem faciat volens loqui Confeſſario, quamvis prævideat alios putaturos, quod confiteri velit, nullo modo peccat, quia eſt ſimulatio materialis tantum circa rem indifferenter ſe habentem ad Sacramentum, ideoque poſt errorem illum in circumſtantibus permittere, uti cum Carden. & aliis dixi *ibidem num.* 158.

1188 *Q.* 162. *Quid addendum ſit circa conditionem illam, ut confeſſio ſit ſecreta?* Reſp. ſeqq. §. 1. Conc. Lateranenſe *Cap. omnis utriuſque ſexus, de pœn. & remiſſ.* ſic habet: *Omnis, &c. ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur.* Trid. *autem ſeſſ.* 14. *de Pœn. cap.* 5. ait: *Cæterum quoad modum confitendi ſecreto apud ſolum Sacerdotem, & ſi Chriſtus non vetuerit, quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem cum ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ offenſæ ædificationem delicta ſua publice confiteri poſſit, non eſt tamen hoc divino præcepto mandatum, nec ſatis conſulte humana aliqua lege præciperetur, ut delicta, præſertim ſecreta, publica eſſent Confeſſione aperienda, unde cum a ſanctiſſimis, & antiquiſſimis Patribus magno unanimique conſenſu ſecreta confeſſio ſacramentalis, qua ab initio Eccleſia ſancta uſa eſt, & modo etiam utitur, fuerit ſemper commendata, &c.* Et can. 6. ſic definit: *Si quis, &c. dixerit modum ſecrete confitendi ſoli Sacerdoti, quem Eccleſia catholica ſemper obſervavit, & obſervat, inventum eſſe humanum, anathema ſit.*

1189 §. 2. Ex relatis locis patet, imprimis contra hæreticos, confeſſionem ordinarie debere eſſe ſecretam, pro quo etiam ſanctos Patres adducit Suar. *d.* 21. *ſect.* 2. *num.* 2. Deinde contra Gabrielem, & alios apud Eſcob. *lib.* 15. *num.* 306. non eſſe de neceſſitate Sacramenti, ut confeſſio ſit ſecreta, ſed poſſe eſſe publicam: in quo non contradicere Scotum conatur ſuadere Boſco *ſect.* 7. *a num.* 8. Præterea contra Herinq. & Gran. apud Boſco *num.* 309. non eſſe præceptum divinum, ut confeſſio ſit ſecreta, hoc enim ſatis aperte docet Trident. ſupra: dicunt enim S. Thom. aliique communiſſime cum Dic. *d.* 8. *num.* 20. qui addit eſſe certum. Denique licet Suar. *num.* 12. dicat propter Eccleſiæ conſuetudinem contrariam non cariturum culpa, qui ſine ulla cauſa rationabili publice conteretur, tamen communior ſententia eſt cum Eſcob. *num.* 314. & Stoz. *lib.* 1. *p.* 3. *num.* 79. contra *Valent. Gran. & Fagund.* non fore mortale, ſed ad ſummum veniale: nulla enim ratio evincit, quod talis conſuetudo graviter obliget, & ſaltem tum erit veniale, ſi pœnitens ſine juſta cauſa, vel prudente motivo ita famam ſuam prodigat: mortaliter autem peccant illi Confeſſarii de quibus Stoz. *num.* 80. qui pueros doli capaces faciunt ſimul publice confiteri, ut ſic ſe cito ab audiendis ſingulorum confeſſionibus expediant, hoc enim eſt contra ſigillum, contra omnem praxim Eccleſiæ, & aptum parare ſcandala, ac cauſare confeſſiones ſacrilegas per reticentiam aliquorum mortalium in aliquibus ejuſmodi pueris, ſaltem ratione conſcientiæ erroneæ. Confeſſarium autem non poſſe peccatorem occultum in foro ſacramentali cogere ad publicam pœnitentiam, aut ideo illi negare abſolutionem, quia publicam pœnitentiam admittere recuſat, probabitur *num.* 1265.

§. 3. Non eſt obligatio, nequidem ſemel in anno confitendi 1190
per interpretem, cum tantum præcipiatur confeſſio ſecrete, quæ fiat a ſolo pœnitente, ſoli Sacerdoti, uti conſtat ex relatis verbis Conciliorum, docentque Auctores plurimi cum Scot. Suar. Vaſq. Gran. Bonac. Fagund. Gorm. *num.* 37. Dicaſt. *d.* 7. *ſect.* 14. Caſtr. *t.* 23. *p.* 8. *num.* 12. Lugo *d.* 5. *num.* 75. Stoz. *num.* 77. Boſco *num.* 22. Buſemb. *ſupra*: quod Valent. Arriag. *d.* 51. *num.* 53. Boſco *num.* 35. Buſemb. extendunt etiam ad articulum mortis: ſi enim ſcirem Confeſſarium unico homini revelaturum meam confeſſionem, non tenerer etiam in articulo mortis ei confiteri: ergo nec tenebor per interpretem. E contra teneri aliquando & ſpeciatim in articulo mortis, docent Con. Lugo *num.* 66. Eſcob. *num.* 323. Laym. *lib.* 5. *t.* 6. *cap.* 6. *num.* 5. putatque merito Caſtrop. *num.* 13. certum eſſe, ſi quis non ſit certus de contritione, de qua numquam eſt aliquis ſatis certus. Addit Averſa *quæſt.* 10. *ſect.* 5. quamvis de contritione eſſet moraliter certus, adhuc pro majori ſecuritate ſalutis teneri confiteri ſaltem aliquod veniale, de quo non erubeſcit, ut ſic indirecte ab omnibus abſolvatur. Et Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 29. ſuadet, ut ſic confiteatur etiam omnia mortalia, quia ſic magis conſulit ſecuritati ſalutis in extremo periculo, nec certum eſt non eſſe obligationem ad hoc etiam ex præcepto divino, uti ſuadent illa, quæ habet Eſcob. *num.* 322.

Q. 163. *Quid addendum ſit circa conditionem confeſſionis, ut fiat* 1191
vocaliter apud Sacerdotem præſentem? Reſp. ſeqq. §. 1. Conc. Florentinum in Decreto Eugen. IV. ad Armenos, pro materia hujus Sacramenti aſſignat confeſſionem oris. Et Benedictus XI. *in extrav. Inter cunctas, de privileg.* ſic habet: *Niſi articulus neceſſitatis occurrat, Sacerdoti facienda oris confeſſio, prout ſcriptum eſt, Corde ad juſtitiam creditur, ore autem fit confeſſio ad ſalutem;* & *C. quem pœnitet,* 88. *de Pœn. diſt.* 1. ſic habetur: *Præcipit Dominus mundandis, ut oſtenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata, non per nuncium, non per ſcriptum manifeſtanda, quia ſi per vos peccaſtis, per vos erubeſcatis; erubeſcentia enim ipſa partem habet remiſſionis.* Ex his patet, confeſſionem, ordinarie ſaltem, fieri debere voce pœnitentis.

§. 2. Accuſatio ſui tanquam peccatoris ſecundum omnes, teſte 1192
Eſcob. *lib.* 15. *num.* 324. poteſt ſufficienter fieri per nutus, vel aliqua ſigna, itemque per ſcripturam, uti patet in mutis, quos certum eſt, inquit Eſcob. *num.* 342. teneri per nutus confiteri, ut præceptum impleant. Et in neceſſitate ſufficiente fieri per quodcumque ſignum externum doloris, conſtat ex dictis *a num.* 1156. de abſolutione moribundi: Hinc etiam patet confeſſionem quandoque fieri poſſe ſcripto, nutu vel aliis ſignis.

§. 3. Nemo tenetur ſcribere confeſſionem, ne peccata e me- 1193
moria excidant, uti contra Vaſq. & alios tenet Caj. Sot. Valent. Henriq. Tann. Averſa *quæſt.* 10. *ſect.* 4. §. *Quarto*, Caſtr. *tract.* 23. *p.* 10. *num.* 3. Dic. *d.* 8. *num.* 244. Sporer *num.* 487. tum quia non teneor adhibere niſi moralem diligentiam, ne peccata memoria excidant, quam adhibere poſſum ſine ſcriptione, tum maxime quia confeſſio petit eſſe ſecreta, omnis autem ſcriptura ex ſui natura nata eſt eſſe publica, inquit Scotus *in* 4. *diſt.* 17. in fine, præſertim ſi debeat diu aſſervari.

§. 4. Ledeſm. Victor. Sot. Nav. Valent. Barb. Dian. apud Eſcob. 1194
num. 346. & Averſam ſupra, item alii cum Laym. *num.* 4. Caſtr. *p.* 8. *num.* 11. Stoz. *num.* 81. abſolute dicunt nequidem mutum teneri confiteri ſcripto, quia modus ille confitendi eſt ſecundum ſe publicus. E contra Suar. Vaſq. Lugo *num.* 87. Eſcob. *num.* 341. & 347. Averſa ſupra, Arr. *num.* 60. Dicaſt. *num.* 239. Gorm. *num.* 38. probabilius dicunt, ſi quis loqui non poſſit, aut prævideat ſe non poſſe integre confiteri, niſi ex ſcripto, & prudenter non timeatur manifeſtatio confeſſionis apud alios, quia nempe ſtatim poſtquam ſcripſerit, poterit Sacerdoti oſtendere, vel confiteri, & comburere, tum fore obligationem ſcribendi: qui enim tenetur ad finem, tenetur ad media licita de ſe facilia; & cum abſit morale periculum manifeſtationis, ſcriptura in his circumſtantiis non magis cenſetur aliquid publicum, quam nutus vel voces, quas audire, vel obſervare etiam poſſet alius latens in inſidiis.

§. 5. Confeſſio ordinarie fieri non debet ſcripto, maxime ad 1195
Sacerdotem abſentem, uti patet ex dictis, hinc S. Thom. *in ſuppl. quæſt.* 9. *art.* 3. *ad* 3. dicit potius laico quam Sacerdoti abſenti per ſcriptum faciendam eſſe confeſſionem. Idem videtur declaraſſe Clemens VIII. per conſtitutionem 87. apud Cherubinum, ubi damnat hanc propoſitionem ad minus, ut falſam, temerariam, & ſcandaloſam, nimirum *licere per litteras, ſeu internuntium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere*, prohibetque ſub excommunicatione doceri vel practicari tanquam aliquo caſu probabilem. Declaravit autem idem Clemens, uti oſtendit Dic. *d.* 9. *a num.* 831. docentque graviſſimi Auctores cum Platel. *num.* 756. quod confeſſio abſenti facta non ſit invalida, ſi fuerit ordinata ad abſolutionem a præſente Sacerdote accipiendam, unde Suar. & alii apud Caſtr. *num.* 9. qui putarunt, propoſitionem illam non eſſe damnatam diviſive, id eſt, quoad ſingulas partes, ſed complexive propter partem poſteriorem falſam, ideo excuſantur, quia putarunt Clementem loqui de Confeſſione ordinata ad abſolutionem a præſente Sacerdote accipiendam: ſed nunc ſatis certum eſt, Clementem eſſe locutum de confeſſione non ordinata ad abſolutionem a præſente Sacerdote accipiendam, ſed propoſitio illa volebat confeſſionem eſſe ſacramentalem, quamvis ordinaretur ad abſolutionem accipiendam ab abſente; hinc certum eſt propoſitionem illam eſſe damnatam etiam diviſive, uti recte probat Gonet *d.* 12. *a n.* 50. Qui autem longiorem voluerit hiſtoriam controverſiæ olim habitæ inter Dominicanos & Jeſuitas circa confeſſionem inter abſentes, legat Gormaz. (1) *a nu.* 232. ubi fuſe contendit, ex hoc quod Sacra Inquiſitio voluerit ex tractatu Patris Suar. *de Pœn. d.* 21. amoveri ſect. 4. in qua quærebatur, an liceret confiteri abſenti, non ideo eſſe factum, quia confeſſio nunquam valeret inter abſentes, ſed quia *Tò Confeſſio* ſæpe ſignificat totum Sacramentum Pœnitentiæ, quod certum eſt inter abſentes confici non poſſe, unde ſententiam *Suarez*, qui tantum volebat confeſſionem ſcripto factam ab abſente ex intentione abſolutionis a præſente, non eſt paſſa per decretum Clementis VIII. vel Pauli V. Videri poteſt etiam Viva in append. ad prop. damnatas §. 10.

* (1) *Præcipue vero egregium hiſtoriæ Probabiliſmi impugnatorem P. Gagnam, & hiſtoriam litterariam Italiæ* T. 3. pag. 135. & ſeqq.

1196 §. 6. Si per litteras peccata miſeris Sacerdoti, qui ea legerit, & huic factus præſens dicas, *accuſo me de peccatis illis, quæ ſcripſi, & peto abſolvi*, communis ſententia eſt cum Arr. *nu.* 57. Gonet. *n.* 47. Steph. *t.* 5. *d.* 5. *n.* 194. Stoz. *l.* 2. *n.* 99. confeſſionem illam ſufficere, quia in præſentia moraliter repetitur, & ſic ratificare illud ſcriptum idem eſt ac ſe accuſare de illis, quæ ſcripta ſunt. Unde a potiori ſi præſens peccata ſcripta des Confeſſario legenda, & poſtmodum dicas, *de his me accuſo, petoque abſolvi*, Lugo *n.* 80. & 84. Caſtr. *n.* 8. Gob. *t.* 6. *n.* 523. Arr. ſupra, Gormaz *n.* 148. Boſco *nu.* 36. aliique dicunt eſſe ſatis, ſed recte monent hoc non eſſe faciendum abſque rationabili cauſa, quia eſt contra communem praxim Eccleſiæ, ideoque Illſ. *nu.* 63. Platel. *nu.* 748. aliique dicunt hoc per ſe loquendo, eſſe illicitum: & Viva §. *ult.* putat eſſe mortale.

1197 §. 7. Sot. Dian. Reg. Bonac. aliique cum Eſcob. *n.* 331. & 338. dicunt peccari venialiter tantum, ſi quis abſque rationabili cauſa ſolo ſcripto confiteatur, quod Arr. *n.* 59. dicit eſſe certum. E contra Suar. Con. Fill. Caſtr. *n.* 8. Gormaz *n.* 147. Viva, aliique dicunt peccari mortaliter, quia videtur in re gravi prætermitti conſuetudo Eccleſiæ. Cauſæ tamen rationabiles ſunt ſecundum Rayn. *in Heter. t.* 16. *ſ.* 1. *p.* 8. *nu.* 28. rationabile pœnitentis commodum, ſecundum Laym. *nu.* 3. ſi ægrotus difficulter loquatur: ſecundum Sporer *n.* 490. ſi Confeſſarius ſit ſurdaſter, aut pœnitens ipſe, quia ſurdaſter eſt, nimis alte legat, ſecundum *Caſtr.* ſi Pœnitens ſic peccata ſua facilius & apertius faciat intelligi a Confeſſario: ſecundum *Tamb.* ſi Pœnitens ſcrupuletur, quod peccata ſua aliter non recte explicet: ſecundum *Suar.* & alios cum Averſa *ſ.* 4. ſi puella præ maxima verecundia peccatum ſuum ore explicare non poſſet, ſed Eſcob. *num.* 338. Gorm. ſupra & alii recte dicunt hunc ultimum caſum eſſe metaphyſicum, verecundia enim nunquam impediet, quin poſtea dicere poſſit, *accuſo me de his, quæ legiſti.*

1198 §. 8. Putant J. Pontius, Dic. *d.* 8. *n.* 13. Herinc. *d.* 3. *nu.* 87. ſatis eſſe, ſi pœnitens dans deſcripta peccata dicat, *accuſo me de illis peccatis*, quamvis Sacerdos necdum legerit, quia illa accuſatio cenſetur moraliter manere etiam poſt lecta peccata: ſed contradicunt Lugo *n.* 82. & Eſcob. *n.* 335. quia accuſatio non fieret per ſola verba, ſed ſimul per ſcriptum, poſtea prius afferens cognitionem peccatorum, quod ſecundum dicta *n.* 1195. per ſe loquendo fieri non debet. Putat tamen Arr. *n.* 58. fore ſatis, ſi uno moraliter momento ſimul det ſcriptum, & dicat *accuſo me de his*, ac ibi expectet, donec Sacerdos legat, ſed Boſco *n.* 44. adhuc dicit debere poſtea addere ſaltem hæc verba, *peto abſolutionem ab aliis.*

1199 §. 9. Si Confeſſarius viderit vel aliunde extra confeſſionem cognoverit unum peccatum, ſatis erit, ſi dicas, *accuſo me de illo peccato, quod noſti*, uti habet communis cum Vaſq. & Gorm. ſupra, de quo Suar. *d.* 22. *ſ.* 6. *n.* 5. dicit inter Auctores convenire.

1200 §. 10. Ex dictis *n.* 1195. certum eſt nunc nunquam poſſe ſacramentaliter abſolvi abſentem, quamvis multi apud Averſam *q.* 12. *ſ.* 6. & apud Dicaſt. *d.* 5. *dub.* 4. id antehac tenuerint etiam Thomiſtæ; hinc Gonet id negans merito arguitur a Gorm. n. 235. Ratio autem eſt, quia ſi talis abſolutio poſſet unquam eſſe valida, Pontifex non potuiſſet eam prohibere tanquam illicitam pro omni caſu, nam jure divino & naturali fuiſſet licita pro caſu extremæ neceſſitatis, nec pro caſu illo prohiberi potuiſſet, uti recte cum aliis Lugo *d.* 17. *num.* 64. Colligimus autem eſſe pro omni caſu invalidam etiam ex Trid. *ſeſſ.* 14. *de Pœn. c.* 2. ubi dicit Chriſtum voluiſſe ante hoc tribunal ſiſti reos, qui ſint ſui accuſatores & teſtes, quibus poſtea datur abſolutio verbis formalibus, uti dictum eſt n. 628. nemo autem ad abſentem utitur verbis formalibus, & ideo etiam abſolutio a cenſuris dari poteſt abſenti, quia hæc fieri poteſt ſcripto, & non requirit verba formalia; plures congruentias affert Lugo *d.* 13. *a num.* 149.

1201 §. 11. Ab abſolutionem dandam ſufficit Confeſſarium eſſe moraliter præſentem pœnitenti, tum autem eſt moralis præſentia, ſi Sacerdos, & pœnitens non longius diſtent, quam ut adhuc poſſint, per ſe loquendo, ſe mutuo audire, utentes ea voce, qua homines in communi colloquio ordinarie uti ſolent, Stoz. *l.* 2. *n.* 100. Addunt aliqui cum Tamb. *De Pœn. c.* 2. *n.* 11. ſufficere, ſi non ſit major diſtantia, quam ut ſe audire poſſint utentes voce communi colloquentium etiam aliquanto altiores, unde quamvis pœnitens jam e confeſſionali abeat, & aliis vicinis immiſtus non amplius videatur, putant *Bon. Lugo, Tamb. Gob.* adhuc abſolvi poſſe, eo quod retineat voluntatem habendi abſolutionem, ſi forte non habeat, & maneat moraliter præſens, quod Spor. *a n.* 610. pluribus exemplis declarat. Addunt aliqui cum Moya *n.* 32. ſufficere, ſi Confeſſarius adhuc videat pœnitentem, quamvis aliquouſque abſit, quamdiu enim poſſunt ſe aliquo ſenſu percipere, non videntur ſimpliciter abeſſe moraliter ab invicem; hoc tamen videtur nimis extenſum, nam certum eſt me poſſe videre ſimpliciter abſentem, neque tamen poſſum ſimpliciter abſentem abſolvere, ideoque *Tamb.* merito dubitat, an cenſeatur moraliter præſens, ſi ad 20. paſſus diſtet. Itaque videtur requiri, ut poſſint, prout ordinarie fit, mutuum inter ſe ſermonem communicare. Unde omnino rejiciendi ſunt illi, qui dixerunt ſufficere, dummodo Sacerdos videat domum, in qua eſt pœnitens abſolvendus, quod licet probabile dicat *Leander*, tamen merito dicit *Moya* oppoſitum ſibi videri certum: pœnitens enim, qui ipſemet nullo ſenſu percipi poteſt, non poteſt dici ſimpliciter, & humano modo eſſe præſens.

Q. 164. *An inter conditiones confeſſionis etiam non ſit, ut ſit* 1202
ſacramentalis? R. Affirmative: quandonam autem ſit ſacramentalis, dicam *n.* 1939. De variis vitiis Confeſſionis videri poteſt Rayn. *in Heter. tom.* 16. *ſ.* 1. *p.* 8. ubi *num.* 33. ex S. Bernardo *ſerm.* 3. in feſto S. Andreæ dicit, aliquorum confeſſionem eſſe *confuſionem*, quia timore extorquetur: aliorum eſſe *offenſionem*, quia fit de aliorum peccatis: aliorum eſſe *defenſionem*, quia fit ad ſe excuſandum: aliorum eſſe *illuſionem*, quia fit ad ſe jactandum.

ARTICULUS IV.

Quando confeſſio ſit invalida, & quomodo iteranda?

„ Reſp. I. Id contingit ex duplici capite. Primo, ex parte 1203
„ Confeſſarii, ſi juriſdictionem non habuit vel certe impeditam per cenſuram, vel ſi formam ſubſtantialiter vitiavit, vel non intendit abſolvere, vel peccatum nullum intellexit.

„ Dico, *nullum*, quia ſi ob ſurditatem, ſomnum, vel diſtractionem, aliqua licet mortalia non intellexerit, ſine culpa pœnitentis, probabilius eſt, valuiſſe abſolutionem, ac poſtea tantum repetenda eſſe non audita, ut contra Silv. Anton. Nav. & alios docent Henriq. Laym. *l.* 5, *tr.* 6. *c.* 9. Diana *p.* 3. *t.* 4. *R.* 109. & *p.* 4. *t.* 4. *R.* 198. Addo, *ſine culpa*, quia ſi ſemidormienti mala fide confitearis, peccas, & confeſſio eſt invalida, ideoque repetenda, Tamb. *l.* 2. *c.* 10. §. 3. Denique addunt aliqui cum *Tol.* ſi Confeſſarius indoctus non potuit diſcernere mortale, & veniale, invalidam eſſe, verum id *Suar. Laym.* & alii paſſim rejiciunt: & quidem, etiamſi Confeſſarius putaſſet eſſe veniale, quod fuit mortale, ideoque confeſſionem bona fide tali factam, non eſſe opus repetere. Ita Henriq. Sanch. 1. *mor. c.* 19. *n.* 69. Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *R.* 121. contra *Vaſq.* Dixi, *bona fide*, quia ſi mala fide, v. gr. quia quæſiviſti talem Confeſſarium, qui tibi mederi non poſſit, debes repetere, cum enim actu peccaveris, dum confitereris, non fuiſti rite diſpoſitus, ideoque nec abſolutus, Tamb. §. 3. Denique ſi finita confeſſione intelligas Confeſſarium aliqua, non percepiſſe (ſive propter ſomnum, ſive diſtractionem) neſcias autem quæ ſint illa, teneris repetere confeſſionem, ſi brevis fuerit, quia de ſingulis prudenter potes dubitare, ſi autem longa fuerit, ait Tamb. *l. c.* non teneri, ob rationem contrariam; & ſatis eſſet confiteri, quod dubites, an aliquod ex tuis peccatis Confeſſarius perceperit.

„ *Secundo*, Invalida eſt ex parte pœnitentis, ſi fuit excommunicatus, de quo infra; ſi mortale tacuit: vel de eo ſe falſo accuſavit; ſi mortaliter negligens fuit in examinanda conſcientia; item ſi non fuit attritus (quod patere ſolet inde, ſi ſponte quæſierit Confeſſarium ſurdum, indoctum, cæcum &c. Vide Sanch. *l. c.*) ſi noluit tollere occaſionem &c. V. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 201. quibus addi poteſt, ut plurimum, ſi peccatum carnale confeſſus ſit ſuo complici.

„ R. II. Si Confeſſio apud eumdem Confeſſarium iteretur ſufficit uno verbo in communi ſe accuſare de peccatis ante illi cognitis, dummodo is eorum recordetur, ſaltem in confuſo, aut ſtatus, ac vitæ hominis in communi, aut Pœnitentiæ a ſe impoſitæ, ut docent Vaſq. Tol. Laym. Sa, Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 123. Imo ſi nihil horum, ſed tantum quod ſibi confeſſus fuerit, recordetur, valide, etſi illicite, abſolutum putant Laym. & Dian. *l. c.* Idem abſolute docent Gran. & Mercerus *in* 3. *p. q.* 9. *nu.* 1. cum quibus Dian. *p.* 5. *t.* 14. *R.* 51. ſe retractans, probabile cenſet, quod etiam licite poſſit abſolvere.

„ R. III. Raro obeſt defectus ex parte Confeſſarii, ſi pœnitens eum inculpabiliter ignorat, quia in confeſſione ſequenti abſolvetur etiam ab iis, a quibus ſe bona fide abſolutum putabat. *Unde reſolves*:

„ Is, qui a puero peccatum aliquod grave, v. gr. mollitiem, inculpabiliter omiſit, ut quia putavit leve eſſe, vel nullum, non ideo tenetur repetere alia peccata (vel confeſſiones intermedias) ſed hoc tantum, ut docent Bonac. Sanch. *c.* 16. Vaſq. *in* 1. *p. to.* 4. *q.* 92. Sanctius; Laym. hic *c.* 9. addens, ſi ſimplex ruſticus, qui tota vita tantum fecit confeſſiones generales, nihil confitens in ſpecie, nec aliter inſtructus ſit, etſi is valide ſit abſolutus, cum onere, ut cum melius cognoverit, omnia ſubjiciat clavibus, ſi tamen veniat, quando ingens eſt copia pœnitentium, ut tunc diſponi non poſſit ad omnia repetenda, poſſe eum abſolvi, auditis tamen peccatis ab ultima confeſſione factis, cum obligatione, ut melius faciat. Ita Laym. *nu.* 4. V. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 108. ubi addit ex Nav. Sil. Bec. Vaſq. Reg. *t.* 1. *l.* 6. *c.* 5. *ſ.* 4. *n.* 153. & J. Sancio, quod etſi ex errore culpabili mortaliter, peccatum tale, v. gr. mollitiei (vel numerum, aliamve circumſtantiam neceſſariam) omiſeris, non ideo teneris repetere confeſſiones intermedias, bona fide, & legitime factas (in quibus ex naturali oblivione defectum illum non fueris confeſſus) cum validæ fuerint, & maneant validæ.

ADDENDA.

Quæſt. 165. *An ille, qui cum Confeſſario peccavit eidem vali-* 1204
de confiteatur iſtud peccatum? R. Per ſe loquendo valide confitetur, quia nulla lex univerſalis hoc prohibet, (1) poteſtque fieri, ut uterque ſincere doleat de peccato, & alter non poſſit, vel non audeat alteri manifeſtare crimen, neque adſit ex alterutra parte periculum novi conſenſus, Lugo *d.* 16. *n.* 362. Silv. *p.* 2. v. *Confeſſio caſu* 2. Bonæſpei *de act. hum. d.* 5. *n.* 29. aliique communiter cum Dic. *d.* 9. *n.* 610. & Gob. *t.* 7. *a nu.* 581. qui putat cauſam ſufficientem eſſe, ſi puella ſit ſanguine juncta, & præ pudore non audeat alteri manifeſtare ſuum inceſtum, ſed pudor ille